

Wandelroute Zuidduinen Katwijk | Zuid-Holland

Struin door de Kalahari, lekker pittig!

Het is erg mooi wandelen door de Zuidduinen, een fraai duingebied dat behoort bij Nationaal Park Hollandse Duinen. Wat (extra) pit voeg je aan de route toe door het mulle zandpad te kiezen door de Zwarte Pan, een sahara-achtig gebied, ook wel Kalahari genoemd.

Facts & Figures

Afstand: 16 km

Start: Bij Natuurmuseum Katwijk, Voorstraat 23, Katwijk.

Lijn/lus: Lus (A > A)

Markering: Deels via knooppunten Wandelnetwerken Duin Horst & Weide

<https://www.duinhorstweide.nl/de-routes/wandelen> en wandelnetwerk Zuidduinen Katwijk

<https://www.wandelroutenetwerk.nl/wandelroutes/zuidduinen-katwijk> (rode pijlen/cijfers op gele ondergrond).

Horeca: Katwijk strand, o.a. Strandpaviljoen Zee en Zon (www.zeeenzon.nl); Wassenaar strand en duinen, o.a. Brasserie De Badmeester (www.debadmeester.nl).

Honden: Niet toegestaan.

OV: Dichtstbijzijnde bushalte is Nieuw Brittenburg, twee minuten lopen naar Natuurcentrum.

P: Parkeergarage Voorstraat Katwijk, Boulevard 73, tegenover Natuurmuseum Katwijk, www.natuurcentrumkatwijk.nl. Op zondag gratis parkeren.

Tip: Tegenover de parkeerplaats vind je Natuurcentrum Katwijk. Openingstijden vind je op www.natuurcentrumkatwijk.nl. Even verderop langs de boardwalk ligt Expo DUNAatelier (<https://www.schilderenaanzee.nl/>), met eind juni, begin juli een tentoonstelling van buitenschilderkunst.

ROUTEBESCHRIJVING

A t/m Z verwijst naar het punt op de route waar je je bevindt. Zie hiervoor de ANWB-wandelgids.

[1] t/m [100] verwijst naar een 'weetje' onderaan de routebeschrijving.

LA = linksaf; RA = rechtsaf; RD = rechtdoor; ri = richting; kp = knooppunt.

A = START: Natuurcentrum, Voorstraat 23, Katwijk. Met rug naar pui museum: steek de weg over en neem duinopgang richting strand (links van kunstwerk 'De Maatjes' [1]). Sla tweede pad LA, vlonderpad. Je wandelt via de vlonder over de ondergrondse parkeerplaats van Katwijk, die hier sinds 2015 de ruggengraat van de kustverdediging vormt [2].

Bij kp71 RD ri kp70. Verderop over de Boulevard. Einde, bij paviljoen Kattukkerzandt, LA meebuigen met de weg. Bij kp70 RD ri kp69. Je komt bij TOP Katwijk Zuidduinen.

B = Bij TOP Katwijk Zuidduinen, vervolg ri kp69 **[3]**.
Bij kp69 RA ri kp64, doodlopende weg in, langs Soefitempel **[4]**.
Bij kp64 RD ri kp63.

C = Bij kp63 LA ri kp65. Volg rode pijlen, breed schelpenpad langs historische akkertjes **[5]**.
Op driesprong RD. Aan je linkerhand ligt het Vlaggeduin Coepelduin **[6]**.

D = Bij kp65 RA ri kp62 en rechts aanhouden (witte pijl). Heb jij het geluk een van 'The Small Three' te spotten **[7]**?

Bij kp62 RA ri kp25, volg rode pijlen (verderop LA ri Wassenaar **[8]**).

Bij kp25 RD ri kp24, verderop LA rode pijl ri Wassenaar Paviljoen. Langs resten Atlantikwall **[9]**.

Na 600 m kom je bij splitsing met grote donkerbruine bank.

E = Bij splitsing met bank kun je kiezen (beide opties zijn ongeveer even lang):

> hoofdroute: volg wandelnetwerk RD, einde pad (T-splitsing) LA, grindpad naast fietspad.
Volg netwerkmarkering en je komt uit bij kp24. Lees verder bij F.

> kies alternatief door de Kalahari **[10]**, de 'halfwoestijn van de Hollandse Duinen. Een mooi, maar iets zwaarder traject waarbij je circa 1 km over mulle zandpaadjes wandelt. Volg routebeschrijving: sla op splitsing met bank LA (rood-wit/Laarzenpad). Na 1,1 km passeer je een hekje (toegang tot voormalig duinpaviljoen De Duinen). Vervolg je pad. De vlakte vóór je heet de Zwarte Pan, ook Kalahari genoemd.

150m na hekje op vage splitsing: rechts aanhouden (verschillende markeringen plus bordje Staatsbosbeheer). Op volgende splitsing rechts aanhouden, Staatsbosbeheer/blauwe pijl. Hek door en RD, voetpad (Nederlands kustpad). Langs infobord 'Gezonde duinen zijn in beweging'. Eerste mogelijkheid RA, witte pijl, grindpad. Je komt uit bij kp24.

Vanaf kp24 vallen de routes weer samen.

F = Bij kp24 volg ri kp23. Steek parkeerplaats enigszins schuin rechts over, trap op, duin over. Bij kp23 RA, langs duinpaviljoen De Badmeester het strand op en sla RA. Wandel alsmaar het strand tot je na ca 4,5 km aan je rechterhand een flat met boogvormig dak ziet.

G = Verlaat hier het strand via de trap en sla LA de Boulevard op.

H = Na 400m over de Boulevard, op splitsing, kies pad links (rood pijltje). Na 180m op Y-splitsing rechterpad aanhouden. Je passeert EXPO DUNAatelier [van de Kunstvereniging Katwijk. Op de vijfde kruising van paden ben je terug bij de startplaats.

WEETJES

[1] Katwijkse & kunst | Katwijk is een oud vissersdorp. De zondagen lijken even zonnig, zondig en zalig als alle andere dagen, al heeft de kerk een prominente plek aan de boulevard. De strandtenten serveren croissants met verse jus, de winkels zijn open en een harinkie happen doe je met opgestroopte pijpen. Zoals de mannen van Kunstwerk De Maatjes, een bronzen beeld van Gerard Brouwer, duizend kilo zwaar. Het wordt wel het gewichtigste visitekaartje van Katwijk genoemd. Sinds de onthulling op 14 december 2018 worden er non-stop selfies gemaakt.

[2] Katwijk en de kust | Om de kustverdediging van Katwijk weer op sterkte te brengen, zijn de duinen onlangs verzwaard én verplaatst, zodat Katwijk niet meer buiten de zeewering ligt. Het is een bijzondere, multifunctionele zeewering geworden die in 2015 werd opgeleverd: een dijk van 900 meter, vormd als brede duinenrij met een ondergrondse parkeergarage. Het strand is 100 meter richting zee verschoven, waarbij in feite een stuk zee werd ingepolderd. Ook een hele kunst.

[3] Het toverwoord | Waar natuur de stad en de zee kust. Dat is de slogan van Nationaal Park Hollandse Duinen en op dit punt zijn weinig woorden nodig om te snappen wat wordt bedoeld. Voor je liggen de Zuidduinen met jonge, hoge duinen van zo'n duizend jaar oud en landinwaarts - voorbij een strook bollenvelden en landgoederen - veel oudere, door de wind afgetopte exemplaren. Toverwoord in duingebieden is 'dynamiek'. De wind moet blazen, het zand moet stuiven, helm en zandzegge moeten zich erin vastbijten. Grote grazers die hier rondklossen helpen daarbij.

[4] Liefde en harmonie | Een okergele slagroomtoef boven op een duin? Het is de plek waar in 1922 de Indiër Harzat Inayat Khan een spirituele ervaring had. In 1970 werd de Soefitempel, Murad Hassil genoemd, gebouwd.

[5] Historische akkertjes | Het is nauwelijks zichtbaar, maar wat je hier ziet zijn oude akkertjes van vissers, vroeger 'dellen' genoemd. Meyvogeldel was het aardappelveldje van Meyvogel, visser Guijt was eigenaar van de Guijtjesdel. De vissers gebruikten resten vis als mest.

[6] Vlaggeduin Coepelduin | De waarnemingspost op de top van het Vlaggeduin werd in opdracht van de Duitse bezetter gebouwd en maakt deel uit van de Atlantikwall. Het Vlaggeduin is het hoogste duintopje van Zuid-Holland.

[7] The Small Three | In de Hollandse Duinen geen luipaard, leeuw, olifant, neushoorn en buffel, maar The Small Three: zandhagedis, konijn en tapuit. De zandhagedis is het makkelijkst te spotten in mei als de groengekleurde mannetjes hun territorium verdedigen door de tegenstander tussen de kaken heen en weer te schudden. Het konijn houdt met zijn geknaag het terrein open, wat goed is voor de dynamiek en diversiteit van het gebied. De tapuit tot slot is hét symbool van de Hollandse Duinen. Zijn favoriete stekkie is op een paaltje of struik.

[8] Berkheide en het stuivende zand | ‘Het duin rookt weer als een gek’, zeiden de boswachters vroeger als de zeewind zo hard was, dat het zand als slierten rook van de duintoppen werd geblazen. Dat betekende code rood voor omringende zeedorpen, want onderstuiven was altijd een risico. Berkheide is zo'n ondergestoven dorp. Het werd rond 1400 gesticht door de Raephorsten en het leefde van de visvangst en het haringkaken. Berkheide komt nog wel op de kaart voor, maar dan als naam voor het natuurgebied tussen Katwijk en Wassenaar.

En waarom de burens Berkheide niet hielpen ... Berkheide was een gehate nieuwkomer en concurrent op zee voor Katwijk en Scheveningen. Maar Berkheide groef haar eigen zandgraf door de Heer Van Wassenaar, controleur helmbeplanting, wat steekgeld toe te schuiven. Rond Berkheide hoefde vervolgens geen helmgras worden geplant. Rond 1600 ging dat mis. De zandwolf sloeg toe, Berkheide ging kopje onder, geen buur die een handje hielp. Nu gaan de handen weer op elkaar voor Berkheide, het is een waardevol natuur- en waterwingebied en populair bij meer dan honderd soorten broedvogels.

[9] Stuntvliegers | Wat maar niet wil onderstuiven zijn de bunkers en andere verdedigingswerken van de Atlantikwall, de 5000 kilometer lange muur tussen Noorwegen en Spanje die de Duitse bezetter aanlegde om de invasie van de geallieerden te verhinderen. In de bunkers schuilen vleermuizen die je op een zwoele avond ziet stuntvliegen langs de duinmeertjes.

[10] Kalahari | Je staat op het punt de Zwarte Pan door te steken. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Locals noemen het de Kalahari, naar de halfwoestijn in het zuiden van Afrika. Het is jaren geleden afgeplagd om het zand te laten stuiven. Op de zuidhellingen kan de temperatuur oplopen tot 50 graden. Grote grazers liggen in de zon te herkauwen, de bruine blik op oneindig. Het doel is het houten hek in de verte. Wie durft?

[11] EXPO DUNAatelier | De kunstvereniging bestaat al sinds 1908 en organiseert jaarlijks eind juni, begin juli een expositie van plein-airschilderkunst. Beroemde leden waren Sluiter, Toorop en Israëls.

www.schilderenaanzee.nl.

Routes en teksten: Nanda Raaphorst, www.nandaraaphorst.nl, nraaphorst1961@gmail.com

NB De nummers in de gps-track geven de kilometers aan. De letters uit de routebeschrijving ontbreken in de track. Zie hiervoor het kaartje in genoemde ANWB-gids.